

Krajský úřad Jihočeského kraje

Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví
U Zimního stadionu 1952/2
370 76 České Budějovice

České Budějovice, 2. 11. 2018

Věc: Přihlášení do správního řízení ve věci „výjimka – čmelák – Brinkman Polska SP. z.o.o.“ (č. j. KUJCK 132434/2018/OZZL)

Na základě Vaší informace o výše uvedeném zahajovaném řízení oznamujeme v souladu s ustanovením § 70 zákona č. 114/1992 Sb. v platném znění, po předchozím splnění zákonných podmínek, účast ve výše uvedeném řízení. Zároveň k němu podáváme toto vyjádření:

Seznámili jsme se s okolnostmi žádosti a musíme bohužel rozporovat některá v ní uvedená tvrzení. Např. konstatování, že je „v zájmu zajištění potravy obyvatel České republiky dovoz čmeláků“, považujeme za silně nadsazené, neboť skleníky a fóliovníky nemohou hrát v tomto ohledu zásadnější roli. Nepovažujeme také za dostatečně doložený fakt, že jde opravdu o deklarovaný poddruh čmeláka zemního, což rozvedeme dále.

Je známo, že „nedostatek“ čmeláků panuje především v subtropických zemích jižní Evropy, proto jsou zde samozřejmě také nejčastěji komerčně chováni a nabízeni zákazníkům. Naopak v temperátní oblasti je čmeláků nejvíce. Pokud je nám známo, české čmeláky zemní poddruhu *Bombus terrestris terrestris* chová v ČR Výzkumný ústav pčinnářský Troubsko (<http://www.ceskycmelak.cz/>) a také je nabízí zákazníkům. Pokud existuje na trhu regionální zdroj komerčně chovaných čmeláků zemních, dali bychom určitě přednost čmelákům z tohoto zdroje a zbytečně nezvlékali do střední Evropy čmeláky neznámého či pochybného původu.

Dále jsme se při posuzování předmětu řízení zabývali tím, zda z dovozu čmeláků španělského původu mohou vzejít nějaká rizika pro české populace čmeláků. V zásadě by se mohlo jednat o dvojí typ rizik – genetická a veterinární. Z hlediska veterinárního je samozřejmě dobře, že zdrojový chov splňuje všechna pravidla, která platí na úrovni EU. I přesto však nelze vyloučit zavlečení nějakého patogenu, který by mohl uniknout z uzavřených podmínek skleníků a fóliovníků, protože nikdy nelze všem chovaným čmelákům zabránit v úniku do volné krajiny.

Genetické riziko by mohlo spočívat v zavedení v ČR nepůvodních genotypů, hybridních jedinců nebo nepůvodních taxonů čmeláka zemního do naší přírody. Je známo, že komerčně se obvykle u čmeláků zemních chová např. poddruh *Bombus terrestris italicus* nebo kříženci tohoto poddruhu, protože u nich neprobíhá hibernace a chov je proto jednodušší. I v případě komerčního chovu poddruhu *Bombus terrestris terrestris* vykazují chované populace jiné znaky než populace naše. Jde např. o větší velikost matek, které mohou při únicích ze skleníků konkurovat menším matkám našeho původu při hledání vhodného místa pro hnízda.

Pokud by správní orgán uvažoval o tom, zda povolí dovážet k nám čmeláky ze Španělska, je třeba jasně doložit, že jde o čistou linii poddruhu *Bombus terrestris terrestris*. Jako způsob doložení navrhuje vyžádat si od žadatele rodokmen, původ zdrojových matek

a samců a genetickou analýzu porovnávající čmeláky navržené k dovozu do ČR s českými čmeláky a s jejich jihoevropskými populacemi (např. na základě mikrosatelitů). Neexistují-li zatím k takovému doložení hodnověrné podklady, bylo by udělení výjimky z ochranných podmínek nevhodné.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem (existence alternativního chovu v ČR, možná rizika pro populace čmeláků žijící v ČR) navrhuje jako nejbezpečnější a nejlogičtější výsledek řízení výjimku neudělovat. Pokud už by výjimka měla být udělena, pak teprve po důkladném posouzení a jasném doložení původu čmeláků, jak je popsáno výše. A v případě udělení výjimky doporučujeme alespoň vhodným technickým opatřením zabránit mladým matkám v opuštění hnízd, čehož lze nejlépe docílit zmenšením vletového otvoru, kterým by tak mohli prolézat pouze dělnice a samci.

Děkujeme za čas, který věnujete našemu vyjádření.

S pozdravem

RNDr. Jiří Řehounek
Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Kontakt: RehounekJ@seznam.cz, 605 066 898